

דבר העורך

60 למדינת ישראל

עונת הרחצה בחופי הים נפתחה לא מכבר ב- 142 חופי רחצה המוכרזים לרחצה. חג השבועות, הבא עלינו לטובה, מסמן לרבים מאיתנו גם את פתיחת עונת הרחצה בבריכות שחייה. בישראל נכון להיום כ- 1,400 בריכות שחייה "ציבוריות", הטעונות רישוי עסק עפ"י צו רישוי עסקים (עסקים טעוני רישוי), התשנ"ה ו- 14,000 בריכות שחייה "פרטיות" שאינן טעונות רישוי (רובן בבתים פרטיים).

בחרתי להתמקד בגיליון זה במספר סוגיות ניהוליות ותפעוליות חשובות לתפעול בטיחותי ותברואתי של בריכות שחייה, אולם בגלל שנת ה- 60 למדינת ישראל נתחיל דווקא בתיאור מרכז שחייה אולימפי חדש בבייג'ין סין, בתקווה שגם אנו, בישראל, נזכה אי פעם לארח אולימפיאדה, עם כל המשמעות של הערך המוסף הנובע מהצורך לשדרג את מתקני הספורט לדרישות האולימפיות.

בהמשך נדון בסוגיה של בריכה "ציבורית" מול בריכה "פרטית", נדון בסוגיית משבר המים בהקשר לבריכות שחייה, תוך הצגת פתרון ראוי לחיקוי של הנהלת קאנטרי נווה הדרים בראשל"צ, ונסיים בלקט חלקי של הוראות חוק לבטיחות ובקרה בבריכות שחייה.

אני מברך את הנהלת "הפורום הישראלי להסברה" שמוציאה זו השנה השמינית את המדריך "בריכות שחייה חופי רחצה וספורט", המאגד את רוב הספקים והיצרנים של הענף והפעם גם מביא לקוראים ערך מוסף של טיפים מקצועיים לתפעול בריכות שחייה, תוך שיתוף פעולה עם מערכת "בסגנון חופשי". צוות מערכת "בסגנון חופשי" ואני מאחלים לכם שעונת קיץ זו תעבור בשלום וששתכילו להיערך כראוי לקראתה. עשינו הכל כדי להעמיד את הדברים שבעיתון פקס זה על דיוקם ועדכונם עד ליום פרסומם ויחד עם זאת חשוב להדגיש שרק החקיקה והפסיקה הרלוונטיים הם אלה הקובעים בסופו של דבר ולכן תמיד ראוי שאתם, כבעלי מקצוע, תהיו בקיאים בהם ותפעלו אך ורק על פיהם.

אני מאחל לכולכם הצלחה רבה וחג שבועות שמח,
שלכם,
דוד לבקוביץ

תוכן עניינים

- **מבט אל העתיד:** והפעם על מרכז השחייה האולימפי בבייג'ין סין
- **חוק ומשפט:** סוגיית בריכה "ציבורית" מול בריכה "פרטית"
- **מבזקים מן השטח:** משבר המים ובריכות שחייה
- **טיפים לפתיחת עונת רחצה:** לקט חלקי של בטיחות ובקרה לבריכות שחייה
- **קורסים והשתלמויות:** קורס מפעילי בריכות שחייה, קורס מצילים, רענון מצילים

מבט אל העתיד והפעם...

מרכז השחייה האולימפי בבייג'ין סין

במסגרת ההכנות למשחקים האולימפיים 2008 שיתקיימו בסין, נבנה בבייג'ין מרכז שחייה אולימפי בשטח של כ- 80,000 מ"ר בעלות של כ- 100 מיליון דולר. המרכז ממוקם במבנה קובייתי המכונה water cube, עטוף במעטה פלסטיק כחול בצורת בועות סבון ומתנשא לגובה של 10 קומות - 31 מטר גובה ורוחב 177 מטר. הוא יכלול, בין השאר, 2 בריכות אולימפיות, בריכת צלילה ומתקני נופש מים לרבות מגלשות מים ובריכת גלים. הקונסטרוקציה נבנתה מ- 20,000 צינורות פלדה המחוברים ב- 12,000 צמתים, המותאמים לתקנות הסיניות החדשות לבנייה בפלדה ולרעידות אדמה. בין צינורות הפלדה הוצבו כריות ETFE (Ethyl Tetra Fluoro Ethylene) שקופות למחצה העשויות מחומר חזק אך קל מסוג של פולימר פלאורי, הניתן למחזור וחדיר לאור אפילו יותר מזכוכית אך עמיד מפני שחיקה מקרני שמש. המבנה תוכנן להתמודד עם תנאי מזג אוויר קיצוניים בחורף של כמינוס 13 מעלות ועם קיץ חם של כ- 36 מעלות, באמצעות תכנון הדומה לחממה, כדי לשמר את החום בחלל הפנימי בחורף, ואילו בקיץ אוורור באמצעות פתח בדפנות. מערכת מיזוג האוויר תוכננה למנוע בזבז אנרגיה ובמקומות שאנשים אינם מגיעים אליהם כמו גם מערכת מיזוג נפרדת לשטח שבו יושבים הצופים, המופעלת רק שמתקיימים אירועים. כמו כן הושם דגש לחיסכון באנרגיה באמצעות שימוש נרחב במשאבות חום חשמליות המנצלות את החום הנפלט ממערכות האנרגיה השונות. המים בצפון סין, כמו בישראל, הם במחסור ומאחר ומרכז כזה צורך מטבע הדברים מים רבים לשימושים שונים, תוכננו מתקנים לטיפול במים אפורים, כך שניתן יהיה להשתמש בהם לניקוי שירותים, השקייה וכדו' וכן מתקן לניקוז וטיפול במי גשמים שישימשו לשירותים ורחצה.

פרטים נוספים ניתן לקבל בכתב העת WPR – World plumbing review/vol.1/2006

חוק ומשפט

סוגיית בריכה "ציבורית" מול בריכה "פרטית"

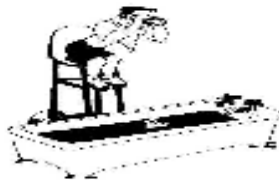
בריכה "ציבורית" היא בריכה טעונת רישוי עסקים, עפ"י צו רישוי עסקים (עסקים טעוני רישוי), התשנ"ה – 1995. מה שיקבע האם הבריכה היא טעונת רישוי או לא הם הייעוד והשימושים שלה, כפי שבאו לידי ביטוי בתוכנית ההגשה לוועדה לתכנון ובנייה ובתפעול בפועל. כך לדוגמה, בריכה בבית פרטי, המשנה את ייעודה לכיוון של מתן שירותים חיצוניים כגון טיפול הידרותרפי, שחיית תינוקות, או כל פעולה עסקית אחרת, נהפכת לבריכה "ציבורית" טעונת רישוי עסק, עם כל המשמעות של שינוי ייעוד.

כמו כן ראוי לציין שני סעיפים בחוק רישוי עסקים המרחיבים את ההכללה של בריכה טעונת רישוי מעבר להיותה עסק. עפ"י סעיף 32 לחוק רישוי עסקים רואים כעסק גם מקום שאיננו פועל למטרה עסקית אבל מיועד לקהל הרחב. עפ"י סעיף 33 לחוק זה רואים כעסק מקום שמעצם הפעלתו הוא מסייע בהשגת המטרה של העסק העיקרי. בהקשר לסעיפים אלה ראוי לציין מספר פסקי דין שמהם עולה כי בריכות שחייה בקיבוצים, המיועדות רק לאוכלוסיית הקיבוץ ואורחיהם, ושאינם משרתות עסק, כגון צימרים, פטורות מרישוי עסק, אם כי אינן פטורות, לעתים, מלעמוד בתנאים של משרדי ממשלה, כגון משרד הבריאות.

ע.פ 66/70 בבית המשפט המחוזי בנצרת מדינת ישראל נ' הגושרים - שם נפסק כי ניהול בריכת שחייה בקיבוץ איננו עסק טעון רישוי.

ע.פ 704/99 בית משפט המחוזי בנצרת מדינת ישראל נ' יעקב בן אליהו ואח' נגד זיכויים מניהול בריכת שחייה בקיבוץ ללא מרישיון עסק - שם הערעור נדחה. ס. הנשיא מ. בן דוד ציין בפסק הדין כי הוא רואה בקיבוץ כ- "משפחה מורחבת", להוציא קיבוצים שעברו תמורה ולהם ממבקרים הקונים את זכות הכניסה בכסף. השופט א. אברהם ציין כי יש להביא שיקולים כגון גודל, מס' אנשים ושאר מאפיינים הנוגעים לעניין והביא בכך את העניין לפתחו של המחוקק בכך שנדרש להגדירם. השופט ח. גלפז ציין כי אין זה עיסוק כל עוד אין הקיבוץ עושה עסק ממש.

לעומת אלה ראוי לציין את פסק הדין בתיק רע"פ 4270/03 מדינת ישראל נ' תנובה, שם ציין השופט חשין שעצם קיומו והפעלתו של עסק עלול לסכן ולפגוע בעניינים החשובים לכלל, כך שחשוב באמצעות החוק לוודא שאותם ערכים לא ייפגעו, וברוח זו אף נחקקה הוראת סעיף 32 לחוק רישוי עסקים. לאור זאת קבע השופט חשין כי ההלכה שנקבעה בעניין הגושרים ואסולין ראויה לעיון נוסף שכן מנוגדת לאמור לעיל.

מבזקים מן השטח

משבר המים ובריכות שחייה – דוגמה אישית קאנטרי נווה הדרים ראשל"צ

משבר המים החוזר ונשנה מידי מספר שנים מצריך התייחסות גם לחיסכון במים בבריכות שחייה. מסקר שערך המשרד להגנת הסביבה עולה כי תצרוכת המים השנתית של כ- 1,400 בריכות שחייה "ציבוריות" (בבתי מלון, קיבוצים, מושבים, בריכות עירוניות ומרכזי ספורט ונופש) כשכל בריכה מכילה בממוצע כ- 900 מ"ק מים, מוערכת בכ- 17 מיליון מ"ק בשנה, שמהם כ- 4.2 מיליון מ"ק הם כמי פיצוי לבריכה עקב שטיפות מסכנים, מי גלישה לביוב, מי איוד ומי גרירה ע"י המתרחצים, והיתר הם למי צריכה לשירותים, מקלחות, שטיפה והשקיה.

בהקשר זה ראוי להצביע כדוגמה אישית את היוזמה של הנהלת קאנטרי קלאב נווה הדרים בראשל"צ, שיזמו והתקימו מתקן למחזור של מי מקלחת הכניסה לבריכת השחייה הכללית ובכך השכילו לשפר, מחד, את תנאי התברואה הנאותים של הבריכה בזרימה שוטפת וחזקה של מים לשטיפת רגלי המתרחצים בכניסה לבריכה הכוללים גם רמה מסוימת של כלור, ומאידך, לחסוך במים. המתקן הוא פשוט ביותר. הם שדרגו מתקן וואקום קלינר סטנדרטי הכולל משאבה ומסנן קרטריג' שבאמצעותו הם מסחררים את המים של מקלחת הכניסה כולל חיטוי כלור באמצעות טבליות כלור המוכנסות למסנן הגס שלפני המשאבה.

אגב, בסעיף 18 בתקנות רישוי עסקים (תנאי תברואה נאותים לבריכות שחייה), התשנ"ד – 1994, נקבע כי בכניסה לשטח המגודר של בריכת השחייה תותקן מקלחת לשימוש המתרחצים. המקלחת תכלול ברז לשטיפת רגליים ורשאי "המנהל" (נציג משרד הבריאות) לדרוש סידורים להפעלה אוטומטית של הרז. המציאות בשטח היא שרוב המקלחות שבכניסה לבריכות השחייה אינן מקיימות את ייעודן אם בגלל הרצון לחסוך במים, אם בגלל הנורמה של המתרחצים הנמנעים משימוש במקלחת הכניסה ואם בהעדר גדר לתיחום כניסה מבוקרת לבריכה שאמורה לסייע הן למצילים והן לקבלת תנאי תברואה נאותים. בכניסה לבריכה. למותר לציין שהנהלת נווה הדרים מקפידה גם על גידור כזה ליצירת כניסה מבוקרת לבריכה, כך שכל מתרחץ חייב להיכנס דרך מקלחת לשטיפה קבועה של הרגליים.

לקט חלקי של בטיחות ובקרה בבריכות שחייה¹

מערכות השבת מים

בקרה – המחלקות לבריאות הסביבה במחוזות השונים של משרד הבריאות נוטות לאחרונה לדרוש, עפ"י הנחיות המהנדס הראשי לבריאות הסביבה, תוספות שונות לבקרה של בריכת השחייה שלא חויבו באופן גורף בעבר כגון, רישום רציף ממוחשב והתראות טלפוניות למפעיל. דרישות אלה מעוגנות מכוח סעיף 7 לחוק רישוי עסקים שלפיו נותן האישור רשאי להוסיף תנאים לרישיון על מנת לקדם את מטרות הרישוי. רגשי התרעה למניעת הצפת חדר מכונות – לאור מקרים אחדים של הצפות חדר המכונות מומלץ להוסיף לבורות הניקוז רגשי התרעה למקרה פריצת צנרת.

הצלת חיים - עפ"י תקנות להסדרת מקומות רחצה (בטיחות בבריכות שחייה), התשס"ד – 2004

כשירות מצילים

עפ"י החוק מציל כשיר הוא מציל בעל תעודת מקצוע מטעם משרד התמ"ת, בעל הכשרה של מגיש עזרה ראשונה של לפחות 38 שעות, שעבר אחת לשנתיים ממועד תחילת העסקתו רענון בעזרה ראשונה בתחום ההחייאה והטראומה ורענון בהצלה, עפ"י תוכנית הלמודים המפורטת בתקנות, ואחת לארבע שנים חתם על הצהרת בריאות, וקיבל אישור רפואי מרופא מורשה וכן אישור לתקינות הראייה מאופטומטריסט או רופא עיניים.

מומלץ לרכז בתיק בריכה טבלה של נתוני כשירות המצילים ומסמכים המאמתים כשירות אלה.

תקן מצילים

1. בריכה בשטח פני מים עד 750 מ"ר ועד 30 מתרחצים – 1 מציל אחד מסוג 1
2. בריכה עד 750 מ"ר מעל 30 מתרחצים – 1 מציל אחד מסוג 1 ו-1 מגיש עזרה ראשונה
3. בריכה מעל 750 מ"ר עד 30 מתרחצים – 1 מציל מסוג 2 ומגיש עזרה ראשונה ו/או 2 מצילים מסוג 1
4. בריכה מעל 750 מ"ר מעל 30 מתרחצים – 2 מצילים שאחד מהם סוג 2 ו-1 מגיש עזרה ראשונה ו/או 3 מצילים סוג 1

חובת הגדלת התקן - מחזיק בריכה חייב לשקול הגדלת סוג ומספר בעלי התפקידים כמו גם הוספת אמצעי בטיחות מעבר לתקן המינימום שנקבע בתקנות (בהתאם לסוג הבריכה, יכולת הפיקוח עליה, סוג וכמות המתרחצים וכדו').

ציוד הצלה

עפ"י התוספת החמישית לתקנות להסדרת מקומות רחצה (בטיחות בבריכות שחייה), התשס"ד – 2004 נדרש ציוד הצלה. מומלץ לרכז בתיק הבריכה רשימת מלאי של ציוד הצלה עם אישור אחת לחודש של המציל האחראי בבריכה שהציוד תקין עומד בדרישות התקנות.

ציוד עזרה ראשונה

עפ"י התוספת השישית לתקנות להסדרת מקומות רחצה (בטיחות בבריכות שחייה), התשס"ד – 2004 נדרש ציוד עזרה ראשונה. מומלץ לרכז בתיק הבריכה ועל דופן ארון העזרה ראשונה שבמפארה רשימת מלאי כמפורט בפרק נספחים עם אישור אחת לשנה של מגיש העזרה הראשונה שהציוד נבדק מבחינה של מלאי וכמו כן אישור של חברה חיצונית לאישור תקינות ציוד ההחייאה כולל בלון החמצן.

גידור לכניסה מבוקרת לחלק המשמש לשחייה

בריכת השחייה תגודר בגדר שגובהה 1.1 מטר לפחות, באופן שתאפשר אליה כניסת אנשים מבוקרת;

סימון עומק מים

נדרש לסמן את עומק המים באופן בולט לעין, על דפנות ושפת הבריכה בהפרשי עומק של 20 ס"מ.

נוהלי חירום

נדרש שבכל בריכה יהיו נהלי חירום כגון נוהל טביעה וכו'. מומלץ שנוהלי חירום אלה ירענונו מידי שנה פעם אחת לפחות בפני כל צוות הבריכה. מומלץ לרכז בתיק בריכה חוץ של כל נהלי החירום ורישום עדכני לגבי מועדי הטמעת הנהלים בפני הצוות.

טיפול בחומרים מסוכנים

מניעת חדירה בלתי מבוקרת של כימיקלים

מידי שנה עולים לכותרות מקרים של חדירה בלתי מבוקרת של כימיקלים לבריכות שחייה הגורמים להרעלה ולפניו של נפגעים לבתי חולים, דבר היוצר רעש תקשורתי רב ופגיעה במוניטין של הבריכה שבה אירע המקרה.

עפ"י הנחיות משרד הבריאות מומלץ לבדוק תקינות אביזרים אלה כמפורט להלן:

1. תקינות התניה חשמלית (חיגור חשמלי) - כל משאבות הסחרור תהיינה מחוברות להתניה חשמלית כך שמערכת מינון הכימיקלים תפעל רק כאשר מערכת הסחרור תפעל וחיידוש הפעלתה תהיה לאחר שהייה של 3 דקות לאחר חידוש עבודת מערכת הסחרור. אופן הבדיקה יהיה שעם הפסקת משאבת הסחרור

¹ לקט זה כאמור חלקי ביותר ולכן ראוי לעיין היטב בהוראות כל דין שריכזו מהם ניתן למצוא גם במדריך למפעילי בריכות שחייה בהוצאת מערכת בסגנון חופשי

- תופסק לאלתר עבודת משאבת המיזון.
2. תקינות מפסק זרימה על קו מי טעימה – אופן הבדיקה יהיה שמשאבת מיזון יפסיקו לעבוד במידה ומופסקת זרימת מי טעימה לבקר.
  3. תקינות מפסק זרימה על קו מי הסחרור – אופן הבדיקה יהיה שמשאבת המיזון תפסיק פעילותה עם ביצוע שטיפה נגדית במסנן.
  4. תקינות שסתום אנטי סיפון – אופן הבדיקה יהיה שלאחר ניתוק צינור הכימיקאליים מהאינג'קטורים לא תהיה זרימה של כימיקאליים מהצינור.
- מומלץ שהבדיקות הנ"ל יבוצעו לפחות אחת לשבוע ע"י מפעיל הבריכה ויתועדו ביומן הבריכה.
- גיליונות בטיחות MSDS**
 בארון ציוד חומרים מסוכנים יימצאו גיליונות בטיחות של כל הכימיקאליים שבשימוש בבריכה. את גיליונות הבטיחות ניתן לקבל בפיקוד העורף.
- אמצעי מיגון אישיים**
 עפ"י הנדרש בגיליונות הבטיחות, לכל מחסן חומרים מסוכנים יהיה בכניסה החיצונית ארון המכיל מיגון אישי (מסיכות, משקפיים, מגפיים וכו') וכן משטף עיניים וכו'. נדרש לרכז על גבי ארון זה רשימת מלאי של אמצעי המיגון שתיבדק אחת לשנה לפחות על ידי גורם מוסמך.

לקט חלקי של הנחיות לטיפול בחומרים מסוכנים

1. הטיפול בחומרים מסוכנים יבצע עפ"י הוראות כל דין, הנחיות החירום של המשרד לאיכות הסביבה, הנחיות משרד הבריאות, הנחיות פיקוד העורף בגיליונות בטיחות (MSDS), הוראות היצרנים ונהל תחזוקה מקומי.
2. הוספת כימיקאליים לטיפול במי הבריכה, המוגדרים כחומרים מסוכנים, שלא באמצעות מערכת הסחרור והמיזון, תיעשה רק בשעה שאין מתרחצים בבריכה. אין לבצע עבודות תחזוקה מכל סוג או הפעלה מחדש של מערכות הטיפול במים כאשר יש מתרחצים בבריכה.
3. יש להתקין אביזרים למניעת חדירה בלתי מבוקרת של כימיקאליים כולל בדיקת תקינות תקופתית עפ"י המלצות משרד הבריאות דלעיל.
4. לאחר כל הפסקת חשמל, יזומה או אקראית, או כל הפסקה אחרת של המערכות הקשורות בכימיקאליים, יש לבצע בדיקת תקינות במערכות (מיזון, התרעה, אזעקה) ולהפעילן מחדש ללא נוכחות מתרחצים בבריכה.
5. בבריכה יוחזק ציוד לטיפול באירוע חומרים מסוכנים, כמפורט בנהלים.
6. ייקבע צוות חירום שבו יהיה לפחות עובד אחד שסיים בהצלחה קורס מפעילי בריכות.
7. רשימת צוות החירום – שמות, כתובות ואמצעי קשר תוצג במשרד הבריכה, על ארון החירום ועל דלת אזור החומרים המסוכנים. צוות החירום יתורגל פעמיים בשנה. אחד מן התרגולים לפני תחילת עונת הרחצה.
8. יש לדווח, לא יאוחר מ-15 דקות מתחילת אירוע חומרים מסוכנים למרכז המידע של המשרד לאיכות הסביבה (מוקד הסביבה-08-9253321) ולגופי החירום שברשימת נוהל החירום.
9. לאחר כל אירוע חומרים מסוכנים יש לאתר את הסיבה לתקלה ולתקנה. כל המערכת הקשורה בחומרים מסוכנים תיבדק ע"י בודק מוסמך. אישור הבודק יועבר למשרד לאיכות הסביבה.

ביה"ס הארצי למקצועות הים והבריכה של מערכת "בסגנון חופשי" מציע:

קורס מפעילי בריכות שחייה מוסמכים

בימים אלה נפתח קורס חדש של מפעילי בריכות שחייה בראשל"צ בפיקוח והסמכת משרד הבריאות. מיטב המרצים, תנאי הדרכה משופרים, כיבוד קל רץ וערכת הדרכה הכוללת, בין השאר, ספר הדרכה "המדריך למפעילי בריכות שחייה" - כל התיאוריה עוד 222 שאלות ותשובות."

קורסי מצילים לצוותי בריכות השחייה

עקב המחסור במצילים מומלץ להנהלת בריכות השחייה להכשיר, ככל שניתן, את כוח האדם הקבוע אצלם גם כמצילים מוסמכים, על מנת להתמודד עם בעיית חוסר המצילים ובמיוחד בזמני לחץ ("פיקים") ולצורך החלפת המציל בזמן שהוא במנוחה, במילואים ו/או חלילה נעדר עקב מחלה. לתשומת לב: קורס מצילים ייפתח בתאריך 15/6/08 בקאנטרי "אזורי חן" בת"א, בהדרכת מוטי לוי, וכן בירושלים בהדרכת אלי אמיר.

רענון מצילים בעזרה ראשונה

בתאריך 8/6/08 ייערך רענון מצילים בעזרה ראשונה במרכז הספורט והנופש בראשל"צ בשיתוף עם החברה למרכזי ספורט ונופש של ההסתדרות.

קורסים נוספים מתקיימים מעת לעת עפ"י רמת הביקוש. מצילים שטרם עברו רענונים מוזמנים להצטרף.

לקבלת פרטים נוספים 03-6722435 או בפקס 03-6729646

או בדוא"ל E-mail:f_style@netvision.net.il

כל הזכויות שמורות. אין להעתיק או להפיץ פרסום זה או קטעים ממנו בשום צורה ובשום אמצעי אלקטרוני, אופטי או מכני (לרבות צילום והקלטה) ללא אישור בכתב מראש ממערכת בסגנון חופשי מקבוצת ד. לבקוביץ אתרי רחצה